

ACC. N:R M. 12512:1-8.

Landskap: Småland

Upptecknare: Emeli Leander, Vislanda

Härad: Albo

Berättare: " " "

Socken: Skatelöv

Berättarens yrke: småbrukare

Uppteckningsår: 1952

Född år 1885 i Skatelöv

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kyrkknytdelar. n. 1-8.

Lu F 88.

ACC. N:R M. 12512:1

FOLKLIVS-
ARKIVET,
LUND

Luf. 88.
1.

Nu för tiden är det ju vanligt, att ha
en myckenhet blommor, vid högtidliga
Tillfällen, som vid vigsel, begravning
o. d. Sjukfolket tar ju med sig blommor
till sina anförvantes gravar, och det
är icke så stor skillnad på rik och fattig, som
förr. Vid varje stuga eller gård fanns ^{förr} ett
"kyddaköstan" det kallades på denna
ortens dialekt. Det odlades bärstammar,
salvia, isop, lavendel, äbberädor sådana
blommor togs kvistar och blad, en träd
snoddas om. Det kallades en "kyddakost".
Om den var liten, kunde den stickas in
i klädningslivet emellan raden av knappar.
Det var forna tiders parfym. Dessa små
buketter lades också i psalmboken. De kunde
omvändas som bokmärke.

ACC. N:R M. 12512:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

Psalmboken bars ofta omsnodd med en vit nåsduk, och så bars den under armen. Denna sed föresvar efter hand, som de gamla kvinnorna gingo all världens väg. Det vill säga de, som voro gamla, vid skelskiftet. Man hade psalmboken i kornfickan. Vid dop och kyrktagning brukades inte blommor. Vid konfirmation hade var och en några kvistar av myrten och andra innerväxter. Flickorna fäste dem på bröstet med en knappål. På 90-talet såg jag på herru läsbarnen "gingo fram". Prästens flickor hade en stor bukett blommor i handen. Prästfrun trängde sig fram och ^{tog} blommorna medan flickorna voro framme vid altaret. Pojarna hade sina blommor i ett knapphål på bröstet. Flickorna sågo högtidliga ut i sina svarta långa klädningar.

Några år längre fram, minns jag en
kyrkvigsel här i kyrkan. Det var en skol-
mästare, som gifte sig. Vid denna vigsel
var kyrkan prydd med så många fina
blommor, att det knappast varit bättre
nu för tiden, och det är 50 år sen. Vid begrav-
ning hade man gärna kransar. De gjordes
av grannis, lingonris var mycket vackert
en och annan blomma var istället, här
och där i sådana kransar. Det fanns även
en slags grå mossor i skogen, som man
kunde göra kransar av. Vid alla högtidliga
tillfällen måste ju sådana blommor ^{användas} ~~blomma~~
blomade vid tiden för högtidligheten. En
del väluktande blad och kvistar kunde
plockas hela sommaren och torkas, för
att sedan användas vid behov. Detta
var ju mer för sin doft än utseende
som man bar dessa "kyrkdakstä"

Unde senare hälften av 1800-talet, var
det moderat med vid köp. Bland alla
veck och synkor fanns en ficka, den syntes
inte, men i den gick det bra att stoppa
ner näsduk och "lukteransflaskan" o. d.
Flaskan hade en skeve i botten som
man lossade på och så stänkta man
"lukteran" i näsduken eller på kläderna.
Man "kastade" inte flaskan, den kunde vara
en present, som man fått någon gång och
den hade värde. Den fick fyllas på när
någon reste till staden, för på lands-
byggen var det inte säkert att det fanns
parfym för länge sedan. Det är väl
inte lätt att säga när desssed upplörde.
För omkring 20 år sedan kunde man bli
bjuden på "lukteran" och även karameller.
Männen hade inte ovan omtalade vanor

de hade sin smusdosa och de bjödo på smus i kyrkbänken, åt vem som ville ha. Denna sed att bjuda på något längs hela bänken har inte varit vanlig på länge. Männien bjöda på smus inte när de hade sällskap eller pratade med någon, som också tyckte om smus. Sådana skymmande föremål, som frukt bakverk o. d kunde ingen sitta och syssla med i kyrkbänken. Dess-a ting kunde folk ha med sig om de bodde mycke långt från kyrkan de kunde förraras i kafffickan eller te i öskadonet. På den tiden då folk voro tvingada att gå i kyrkan, öven de som hade lång väg att gå eller åka, behövde de kanske något att äta innan de begav sig hem. Det blev alltså en vana. Denna vana blev inte så lätt att

glömska. Det hände att fattiga och
blema personer tog sorber med sig i
fickan på sockret hade de öst några
droppar pepparmynt eller hoffmansdroppar
Detta i brust på karameller. Det fanns
gubbar eller gummor, som gick
omkring och sålde hemgjorda pinnor
Där brukade talen "pinna kajavi" Hon
gick omkring i Skatelöv och sålde
starka "sockarpenna". Hon kunde även
prata bra och roa folk, men det hör
jag inte bit. Barnen voro i synnerhet
glada när hon kom. I en tid då det
var ont om sötsaker, tog folk gärna
med sig en påse eller ströet när de så
hvara kunde. Också någon präst anmärkte
på detta talade inte de gamla om, som
voro födda på platsen.

att dessa bekub upphörde berodde
väl på de förändrade levnadsförhållanden.
Sötsaker äro inuventing att bjuda på
man tillhåller barn och yngre, att inte
äta för mycket godsaker. De kunna
då skada tänder, och mage och på
det viset skaffa sig sjukdom. I Skatelöv
försvar sedan att bjuda karameller o. d;
tidigare än i Vislanda kyrka, där en del
äldre hålla på gamla seder och bruk.
I Skatelöv var olikheten mellan rik och
fattig vanlig, herrskap sitta långt framme.
Det fanns även en "grevastöl" som tillhörde
Sluseby. På 90 talet voro ju parfymflaskor
fastligt prätiga och granna. I prästgården
såg jag en flaska mycket gammal den var
försedd med en liten gummi boll när man
tryckte på den sågde parfymen ut den spridde
en utomordentlig doft.

Samvatt sätt att sjuka tillverka
parfym: Hårtill duger rosor, liljekonvalj,
lavendel, violer och andra doftande
blommor. Till en del olivolja sätter
man två delar ren sprit och lite salt.
Bladen av de doftande blommorna lösa
packas ner i burkar och ojan slås
över, burkarna får stå i två dagar.
Då bindas de över och ojan silas ifrån.
Den blandas med två delar sprit. Detta
skapas väl i en flaska. Den sättes i is
varigenom ojan stelnar och sjunker
till botten, så att spritua lätt kan
hållas av och slås upp på små parfym-
flaskor. Rosor och lavendel tillsammans
tar de ge en behaglig doft.